

האוניברסיטה העברית בירושלים
THE HEBREW UNIVERSITY OF JERUSALEM
המכון למדעי היהדות
The Institute of Jewish Studies

ידיעון מרכז אוריון

לחקר מגילות מדבר יהודה והספרות הקרובה להן

ספטמבר 2005

גיליון שמיני

דברי ד"ר אסתר חזון מנהלת מרכז אוריון

מרכז אוריון חוגג עשור להיווסדו נציין את העשור בפעילויות ואירועים מיוחדים, וניערך לקראת המחקר והעשייה בשנים הבאות.

בתום העשור הראשון, אנו רוצים להכיר תודה לאותם גורמים אשר תמכו במרכז מאז הקמתו ועד היום: האוניברסיטה העברית בירושלים, קרן אוריון, קרן סר זלמן קוהן, קרן דורות, קרן בולג-הרצהיימר, שוחרי האוניברסיטה העברית בקנדה, שוחרי המרכז, הוועדה האקדמית, אנשי סגל, חוקרים ותלמידים הנוטלים חלק בפעילות המרכז וכמובן לעובדי המרכז הנאמנים.

בברכת שנה טובה, שנה של עשייה,
שמחה ושלוש!

* * *

מרכז אוריון

טלפון: 02-5881966

פקס: 02-5883584

E-mail: msdss@mscc.huji.ac.il

Web site: <http://orion.mscc.huji.ac.il>

ביקור חבר הנאמנים של קרן אוריון במרכז אוריון בחודש יוני 2005

חבר הנאמנים של קרן אוריון ביקר במרכז ב- 3 ליוני 2005.
המשלחת כללה את:

*Michael Dunkel, Jeremy Dunkel,
David Wollach, Gordon Hausmann,
Jonathan Smalley, George Stuart*

פרופ' מיכאל סטון מייסד מרכז אוריון ויו"ר הוועדה האקדמית בירך את נאמני קרן אוריון.

ד"ר אסתר חזון מנהלת המרכז הציגה את הישגיו של מרכז אוריון בעשר השנים מאז הקמתו בשנת 1995.

בשם החוקרים הצעירים ומלגאי מרכז אוריון נשא דברים ד"ר נח חכם. ד"ר חכם הודה לנאמני הקרן וציין כי תמיכת קרן אוריון מאפשרת לחוקרים צעירים כמותו להתמקד במחקרם. ד"ר חכם הציג בקצרה את מחקרם שעוסק בזהות הגלותית של אנשי כת מדבר יהודה.

מטעם קרן אוריון בירך מר מיכאל דונקל מאוסטרליה. לאחר מכן התקיים דיון פתוח בין חבר הנאמנים של הקרן, חברי הוועדה האקדמית, חוקרים צעירים, ומלגאים.

מנהל הקרן והנאמנים שיבחו את מרכז אוריון והביעו שביעות רצון מפעילותו והישגיו.

מר מיכאל דונקל מברך בשם קרן אוריון, אוסטרליה

שוחרי האוניברסיטה בקנדה:

בפברואר 2005, הוזמנה ד"ר חזון לסיור הרצאות בקנדה, שם נפגשה גם עם השוחרים בטורנטו. ההרצאות הפומביות התקיימו בבית הכנסת שלום בוונקובר בנושא: "מי כתב את המגילות ומדוע?", ובוניפג בקמפוס אספר, בנושא "הכישוף במגילות מדבר יהודה". כמו כן הרצתה ד"ר חזון בסמינר חוקרים באוניברסיטת מקמסטר, אונטאריו ובאוניברסיטת בריטיש קולומביה בוונקובר.

הכנס הבינלאומי העשירי של מרכז אוריון התקיים ב-11-9 בינואר 2005

נושא הכנס: "New Perspectives on Old Texts"

לרגל ציון עשור למרכז אוריון, עסק הכנס במגוון הנושאים במחקר מגילות מדבר יהודה: פרשנות המקרא, פולחן ומוסדות דת, תיאולוגיה, חיי יומיום, ארגון חברתי, חוכמה, חינוך ועוד.

בין המשתתפים כ-25 חוקרים מאוניברסיטאות שונות בעולם, ארה"ב, אנגליה, נורבגיה, דרום קוריאה וישראל. נוכחות קהל חוקרים צעירים מהארץ ומהעולם היתה גדולה.

במסגרת הסעודה החגיגית של הכנס ובשיתוף החוג למקרא נערכה קבלת פנים חגיגית לכבוד

פרופ' עמנואל טוב, פרופ' למקרא ע"ש י"ל מאגנס, העורך הראשי של המגילות

וחבר הוועדה האקדמית של מרכז אוריון,

לרגל קבלת פרס א.מ.ת. לשנת תשס"ד

הסימפוזיון הבינלאומי האחד-עשר של מרכז אוריון יתקיים בשנת 2007

מגילות חדשות ממדבר יהודה

חנן אשל, אוניברסיטת בר אילן

בחודשים האחרונים נודעו לקהילה המדעית פרטים ראשונים על קטעים ממגילות חדשות ממדבר יהודה. המדובר בשני עניינים, שלכאורה אינם קשורים זה לזה. הראשון הוא קטעים ממגילה שהתגלתה במדבר יהודה ב- 2004, ואילו השני הינם קטעים קטנים של מגילות שנמצאו במערות קומראן (בין השנים 1952 ל- 1956), אך מכיוון שהם שמורים באוספים פרטיים דבר קיומם נשמר עד לאחרונה בסוד.

א. המגילה מנחל ערוגות:

לפני כשנה מצאו בדואים במערה בנחל ערוגות (נחל הנשפך לים המלח סמוך לעין גדי) ארבעה קטעים קטנים שנתרו ממגילה שכללה, ככל הנראה, את חמישה חומשי תורה. הקטעים שנתרו שייכים לפרקים כג-כד בספר ויקרא. הקטעים הללו הם קטעי המגילה הראשונים, כלומר קטעים הכתובים על עור ולא על פפירוסים, שהתגלו במדבר יהודה מאז סיום חפירות מצדה ב- 1965. המגילה שממנה שרדו הקטעים הללו הובאה למערה בנחל ערוגות בקיץ של 135 לספירה, שעה שפליטים יהודים ברחו למערות במדבר יהודה מפני הצבא הרומי. עד לגילוים של הקטעים הללו היה ידוע על שרידים של 14 מגילות מתקופת מרד בר כוכבא, שבהם נותרו שרידים מארבעת החומשים האחרים, אך לא מספר ויקרא. הקטעים החדשים כמעט זהים לנוסח המסורה. לפני כחצי שנה הקטעים נקנו מידי הבדואים על ידי מרכז יסלזון לחקר תולדות ישראל לאור האפיגרפיה (Jeselsohn Epigraphic Center of Jewish History) באוניברסיטת בר אילן ונמסרו לרשות העתיקות. גילויים של קטעים אלו מלמד שעדיין יש סיכוי למצוא קטעי מגילות במערות מדבר יהודה.

ב. קטעים חדשים מקומראן

בספטמבר 2003 הוצגה בדאלס טקסס תערוכה שנקראה From the Dead Sea Scrolls to the Forbidden Book. בתערוכה זו הוצגו לפני הקהל הרחב קבוצה של חמישה קטעים קטנים של מגילות שנמצאו בקומראן שעד כה דבר קיומם נשמר בסוד. ארבעה קטעים מקורם במערה 4: המדובר בקטע מספר בראשית; שני קטעים מספר ישעיהו; וקטע קטן העוסק בעקדה או בגרוש הגר וישמעאל מהאהל של אברהם. הקטע החמישי לקוח ממגילת ספר בראשית שנמצאה במערה 8 בקומראן. חמשת הקטעים הללו זוהו כחלק ממגילות ידועות מקומראן. במרס 2004 קיבלנו לפירסום קטע ארמי נוסף שנמצא בקומראן, הכתוב על גבי פפירוס, הכולל את סוף פרק ח' ותחילת פרק ט' של ספר חנוך. קטע זה הינו חשוב, שכן הוא מאפשר לתקן ולשפר את השיחזור של הנוסח הארמי המקורי בשתי מגילות של ספר חנוך שנמצאו במערה 4. ששת הקטעים הללו פורסמו בחוברת האחרונה של כתב העת Dead Sea Discoveries. דומה שלאחרונה ניתן לראות שישנה נטיה (הקשורה ככל הנראה למגמות כלכליות) בקרב סוחרי עתיקות ואספנים לאפשר לחוקרים לפרסם את הקטעים שנתרו בידיהם. חוקרי קומראן נקראים להתאמץ ולפרסם את קטעים אלו ללא דיחוי, על מנת שלפני ציבור החוקרים תעמוד התמונה המלאה הנוגעת לאוסף קטעי המגילות שנמצאו במערות קומראן.

ספרית מרכז אוריון

אנו מעוניינים לקבל קטעי עיתונות או כל חומר אחר בכל שפה בנושא המגילות והספרות הקרובה להן.

דברי הכנסים הבינלאומיים מתפרסמים באנגלית ע"י BRILL בסדרה
Studies on the Texts of the Desert of Judah (רשימה מלאה באתר האינטרנט של המרכז)

ספרים חדשים של מרכז אוריון שיצאו לאור בשנת 2005

• דברי הכנס הבינלאומי השביעי שהתקיים
בינואר 2002 בשיתוף פעולה עם המכון ללימודים
מתקדמים,

*Reworking the Bible at Qumran
in the Context of Second Temple Judaism*
עורכות: דבורה דימנט, אסתר חזון
בשיתוף עם רות קלמנטס

רכישת ספרי מחקר

אנו ממשיכים בפרוייקט
המרכז לרכישת
מהדורת המגילות (DJD)
וספרי מחקר לספריה
החדשה. המטרה
לאפשר לחוקרים
ולתלמידי מחקר לקדם
את מחקרים בכותלי
ספרייתנו.

נודה לכם על כל
תרומה לפרוייקט זה.

תינתן אפשרות של
הקדשת הספר ע"ש
התורם או למי שיבקש
להקדישו
בתרומה מ - \$ 100
ומעלה.

חוקרים אורחים בספריה ובמרכז אוריון

Prof. Maxine Grossman, University of Maryland
חקרה קטעי עיתונות בחדר החוקרים למחקרה על המגילות
במדיה.

Prof. Crispin Fletcher-Louis
חוקר אורח, אנגליה, הרצה בסמינר חוקרים, מאי 2005
ובכנס העשירי הבינלאומי של מרכז אוריון, ינואר 2005

Junghwa Choi, Wolfson College, Oxford
דוקטורנט חוקר במרכז אוריון בשנת הלימודים תשס"ה,
בנושא: " מנהיגות בקהילת קומראן "

Prof. Donald W. Parry, Hebrew Bible,
Brigham Young University, אפריל 2005

Prof. Eileen Schuller
Chair, Professor of Religious Studies,
McMaster University, Ontario, Canada
חקרה קטעי עיתונות בחדר החוקרים, יולי 2005

Prof. Moshe Bernstein, Yeshiva College,
New York, אוגוסט 2005

הספריה עומדת לרשות החוקרים, הסטודנטים והציבור המתעניין
נא להתקשר למרכז לתאם ביקור

פעילות מרכז אוריון בשנת הלימודים - תשס"ה

סמינר חוקרים על שם חיים יונה גרינפלד ז"ל

פרופ' דבורה גרא, החוג ללימודים קלאסיים האוניברסיטה העברית הרצתה בנושא:
"ספר יהודית: בין בתוליה ליוון"

פרופ' אלכסנדר רופא (בדימוס) החוג למקרא בנושא:
"מחלוקות וכיתות בימי בית שני ותיקונים בנוסחי המקרא"

Prof. Crispin Fletcher-Louis, בנושא:
"Fresh Thoughts on Early Enoch Traditions"

שעת קפה ודיון הרצו:

ליאור גוטליב, החוג למקרא, האוניברסיטה העברית, זוכה בפרס הצטיינות של מרכז אוריון
לשנת תשס"ד בנושא: "חזרה שגויה במקרא ובקומראן"

ורד הלל, החוג למדע הדתות, האוניברסיטה העברית, מילגאית מרוז אוריון לשנת תשס"ד
בנושא: "The Source, Structure and Composition of the Testaments
of the Twelve Patriarchs"

המכון האפיפיורי למקרא (Pontifical Biblical Institute)

מרכז אוריון מארגן מדי שנה סדרת הרצאות באנגלית הניתנות ע"י חוקרי מגילות וספרות בית שני
לתלמידי ה-PBI ולתלמידי חו"ל של ביה"ס ע"ש רוטברג, האוניברסיטה העברית. השנה הוקדשו
ההרצאות לזכרה של גבי מרים שפר ז"ל, מנהלת היחידה ללימודים מתקדמים, בית הספר
לתלמידי חו"ל ע"ש רוטברג. הסדרה כללה את ההרצאות הבאות:

פרופ' סטון, הקתדרה במדע הדתות ע"ש גייל לוין דה נור, פרופסור ללימודים ארמניים,
יו"ר הוועדה האקדמית של מרכז אוריון, האוניברסיטה העברית
"Adam and Enoch: Competing Paradigms for the Origin of Evil"

ד"ר דוד סתרון, החוג למדע הדתות האוניברסיטה העברית
"The Problem of Evil and the Question of Magic in Early Christianity"

ד"ר אסתר חזון, החוג לספרות עברית, האוניברסיטה העברית
"The Problem of Evil and the Question of Magic in the Dead Sea Scrolls"

שוחרי המרכז

אנו רוצים להודות ולברך את כל שוחרי מרכז אוריון ותומכיו בארץ ובחו"ל

ברכות למצטרפים החדשים לשנת 2005 :

- חנה ידען-כהן , חיפה
- Dr. & Mrs. Harold Merskey, קנדה
- Robert Feather, אנגליה
- Devora Steinmetz, ארה"ב

חידוש / הצטרפות

שנת 2005/6

אשמח להיות שוחר מרכז אוריון
לחקר מגילות מדבר יהודה והספרות הקרובה להן
ולקבל מהמרכז חדשות ומידע בנושא.
רצ"ב תרומתי בצ'ק לפקודת מרכז אוריון המרכז העולמי למדעי היהדות,
האוניברסיטה העברית, הר הצופים, ירושלים

_____ חבר (150 ש"ח) _____ תומך (300 ש"ח)

_____ מיטיב (500 ש"ח) _____ פטרון (1000 ש"ח)

_____ אחר

שם: _____

כתובת: _____

טלפון: _____ פקס: _____

דואר אלקטרוני _____

נא לשלוח את הטופס ל:
מרכז אוריון לחקר המגילות הגנוזות והספרות הקרובה להן
חדר 3102 המרכז העולמי למדעי היהדות
האוניברסיטה העברית, הר הצופים, ירושלים 91905.

טלפון: 02-588-1966 פקס: 02-588-3584

דואר אלקטרוני: msdss@msec.huji.ac.il

כתובת אתר האינטרנט של המרכז: <http://orion.msec.huji.ac.il>

ברכות וחדשות המרכז

ד"ר רות קלמנטס – עורכת פרסומי המרכז, שבה לעבודה במרכז לאחר שנת מחקר בספרית הקונגרס, וושינגטון.

גב' יעל בצלאל-אליהו, מנהלת האתר של המרכז ברכות לרגל הולדת בתה.

מר נדב שרון, עוזר מחקר ברכות לרגל נישואיו.

גב' עטקה ליבוביץ – סגנית ל עורכת פירסומי המרכז באנגלית אנו מודים לה על שנת עבודה במרכז ומאחלים לה הצלחה בעבודתה החדשה עם ארגון השוחרים בארץ.

גב' חגית איזמן - תודה על שנת עזרה במשרד והצלחה בהמשך הלימודים.

גב' מינדי אנדרסון, מתמחה במרכז (מאוניברסיטת הארוורד), בית הספר ע"ש רוטברג לתלמידי חו"ל. ברכות לרגל נישואיה.

ברכות למלגאי מרכז אוריון לשנת 2004/5:

ליאור גוטליב, החוג למקרא, האוניברסיטה העברית, זוכה בפרס הצטיינות של מרכז אוריון על עבודת מ.א. בנושא: **חזרה שגויה במקרא ובקומראן**.

ורד הלל, החוג למדע הדתות, האוניברסיטה העברית, מלגת מחקר על עבודתה בנושא:

The Source, Structure and Composition of the Testaments of the Twelve Patriarchs

Graduate Internships מתמחים

דרושים 3 מתמחים למרכז אוריון לחקר מדבר יהודה והספרות הקרובה להן לשנת הלימודים תשס"ו (2005/6)

לפרטים נוספים נא להתקשר לטלפון: 02-5881966 או לשלוח קורות חיים למרכז.

מ ל ג ו ת

מדי שנה מעניק מרכז אוריון מענקים המיועדים לתמוך במחקרים בנושא מגילות מדבר יהודה והספרות הקרובה להן לפי קריטריונים שקבעה הוועדה האקדמית. עדיפות ניתנת למחקרים בעלי מימד אינטגרטיבי, המצביעים על חשיבות המגילות לכל אחד מתחומי חקר בית שני ולמחקרים שמעצם טבעם יכולים להתבצע רק בארץ. מועד ההגשה באמצע חודש מאי 2006 (הודעה תפורסם).

פעילות לשנת הלימודים תשס"ו:

סמסטר ראשון:

- **שעת קפה ודיון** ביום שלישי ה-15 בנובמבר בין השעות 12:00 – 13:30, בנין רבין, חדר 3001. ירצה: **אריה עמיחי**, תלמיד לתואר שני בחוג למקרא, האוניברסיטה העברית
נושא: "Interlacement of Biblical Quotations as a Stylistic Feature of the Hodayot Scroll"
יו"ר: פרופ' עמנואל טוב, החוג למקרא
- **סדרת ההרצאות במכון האפיפיורי** למקרא בשיתוף עם ביי"ס לתלמידי חו"ל ע"ש רוטברג, מרכז אוריון והמרכז לחקר הנצרות של האוניברסיטה העברית: ביום שלישי ה-29 לנובמבר 2005 בשעה 18:30 בנין בוויאר, הר הצופים.
ירצה: **פרופ' יאיר זקוביץ**, החוג למקרא
נושא: "בין פרשנות פנים-מקראית לפרשנות חוץ-מקראית"
"Between Inner-Biblical and Extra-Biblical Interpretation"
(נא לעקוב באתר האינטרנט של המרכז לגבי המשך הסדרה ופרטים עדכניים)
- **סמינר חוקרים** ביום שלישי ה-20 לדצמבר 2005, בין השעות: 12:00 – 14:00 בנין רבין חדר 3001, ירצה: **פרופ' דניאל פאלק**, אוניברסיטת אורגון, ארה"ב
נושא: "Community Order at Qumran"
- **שעת קפה ודיון**: ביום שלישי ה-10 בינואר 2006, בין השעות: 12:00 – 13:30 בנין רבין, חדר 3001, ירצה: **אלכסנדר פאול גייסון**, לימודי עברית ודת, אוניברסיטת ניו-יורק, ארה"ב, נושא:
"Prophets, Prophecy and Revelation in the Dead Sea Scrolls"
- **שעת קפה ודיון**: ביום שלישי ה-24 בינואר 2006, בין השעות 12:00 – 13:30 בנין רבין, חדר 3001, ירצה: **Junghwa Choi**, Wolfson College, Oxford,
נושא: "Jewish Leadership in Roman Palestine"

סמסטר שני:

- שעת קפה ודיון: **דורית גורדון**, תלמידת מחקר בחוג להיסטוריה של עם ישראל
- שעת קפה ודיון: **ג'רמי פנר**, דוקטורנט מאוניברסיטת מקמסטר, קנדה, מילגאי מרכז אוריון.
- סמינר חוקרים: **ד"ר שני ברין**, אוניברסיטת סידני, אוסטרליה
- סמינר חוקרים: **ד"ר מיכאל סגל**, החוג למקרא, האוניברסיטה העברית
- סמינר חוקרים: **פרופ' סטיב ויצמן**, החוג לדתות, אוניברסיטת בלומינגטון, אינדיאנה.

לאירועים נוספים ופרטים עדכניים נא לעקוב באתר המרכז

<http://orion.mscc.huji.ac.i>

[e-mail: msdss@mscc.huji.ac.il](mailto:msdss@mscc.huji.ac.il)

תודה מיוחדת לחברי הוועדה האקדמית של מרכז אוריון
פרופ' מיכאל סטון - יו"ר הוועדה, פרופ' ישעיהו גפני - ראש המכון למדעי היהדות,
פרופ' דבורה גרא, פרופ' אבי הורביץ, ד"ר אסתר חזון, פרופ' עמנואל טוב,
פרופ' מנחם קיסטר, פרופ' יוסף פטריד, ד"ר דוד סתרון, פרופ' דניאל שוורץ,
פרופ' שלום פאול, פרופ' אביגדור שנאן